

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1-

Štev. 294.

V Ljubljani, četrtek 29. decembra 1938.

Leto III

Italija zavrača vesti o vojaških pripravah v Afriki

Gonja v delu francoskega in angleškega tiska naj bi samo preprečila angleški obisk v Rimu

Trst, 29. dec. m. Italijanski politični krogi so zelo rezervirani glede vsebine francoskega odgovora na italijansko spomenico, s katero je bil odpovedan Lavalov sporazum iz leta 1935. Vendar pa menijo, da ima Francija še vedno odprta vrata za častne razgovore, ki bi bili podobni tistim, ki so omogočili Italiji in Angliji sklenitev sredozemskega sporazuma letos. Italijanski časopisje pobija poročanje francoskih listov, da se bosta Chamberlain in lord Halifax na potovanju v Rim ustavila v Parizu. Po poročilih italijanskega časopisja bosta angleška državna potovala iz Londona naravnost v Rim ter se v Parizu ne bosta ustavila.

Prav tako italijansko časopisje odločno zavrača vse vesti, ki so se te dni razširile v inozemstvu o zbiranju italijanskih vojaških sil v Somaliji. Italijanski listi te vesti imenujejo fantastične ter zanje pravijo, da imajo samo namen zastrupljati evropsko ozračje in preprečiti uspeh angleško-italijanskih razgovorov v Rimu.

Italijanski listi odklanjajo te vesti in ugotavljajo, da je v zadnjih dveh tednih zopet besnela silna gonja proti Italiji po tisku zahodnih držav. Vse samo z namenom, da bi se v tem času evropski položaj še bolj poslabšal. V prvi polovici meseca decembra je ta tisk razširil lažne vesti, da misli Anglija odstopiti Somalijo Italiji. Nato so listi pisali, da Italija skozi Francijo tranzitno pošilja orožje in vojni material nacionalistom v Španiji. Toda vsi so lahko takoj ugotovili, da je bila ta vest popolnoma brez podlage, ker je bil ves vojni material, ki ga pošiljajo onstran Pirenejev namenjen rdeči Španiji in zato ni prišel iz Italije. Sedaj spet piše o tem, da Italija zbira svoje čete na meji med Abesinijo in francosko

Somalijo. Tudi ta vest je lažniva. Izvedeno ni bilo nobeno premikanje čet v zadnjem času, razen ob tuniški meji. Prav tako so pariški listi objavili smešne razlage o tem, da Italija vse stavi na karto slave, da bi tako prikrila gospodarski položaj v notranjosti, ki je itak že zelo slab, posebno zaradi visokih cen bencina in sladkorja. Vse to je smešno in samo odkriva načine, ki se jih levičarski bujkatci poslužujejo. Tako so se tudi sedaj vključili uradnim zanikanjem razširile vesti o pomikanju italijanskih čet na mejo francoske Somalije, in da je Italija okrepila posadke v Kufri in Anenatu. Vesti o teh dveh posadkah so spet razširile samo zato, da bi razburili egipčansko javno mnenje. Poleg tega pišejo tudi, da Španci iz svojega Maroka pripravljajo napad na francoski Maroko. Vendar pa je uradno poročilo vlade v Burgosu takoj zavrnilo te lažne vesti.

Vesti 29. decembra

Belgijski ministrski predsednik Spaak je včeraj odpotoval v Pariz na kratek politični obisk. Jutri se bo že vrnil, da se udeleži pogreba Vanderveldeja, voditelja belgijske socialistične stranke.

Za francoskega zastopnika v mednarodni komisiji, ki ima sedež v Beogradu, je pariška vlada imenovala znanega pisatelja-potopisca Paula Moranda.

Silni viharji divjajo že več dni na Črnem morju. Nevihta je zajela jahto romunskega prestolonaslednika Mihaela, katero so komaj rešili in jo privlekli v bolgarsko pristanišče Burgas.

Belgijski relikvistični senator Rodius se je včeraj zgrudil mrtev v zbornici, tik preden je končal svoj govor.

Turški prosvetni minister Safid Arikan in minister za narodno gospodarstvo Sakir Kesenir sta včeraj odstopila. Predsednik vlade je odstop sprejel in takoj imenoval naslednika.

Belgijski kralj Leopold in njegova mati sta odpotovala na francosko obalo in sicer v Menton, kjer se bo kralj Leopold skoraj gotovo dobil s svojo sestro, ženo italijanskega prestolonaslednika.

V Parizu so prijeli Bernarda Natana, francoskega filmskega »kralja«, ki je zadnje čase nakopičil na svoj račun za sedem milijonov frankov sleparij. Natan je Jud.

Skupni smučarski tečaj francoske in nemške mladine se je začel včeraj na planini Hintermoos pri Salzburgu. Udeležuje se ga 60 francoskih in 30 nemških fantov.

Sloviti italijanski gorski vodnik Groux, ki je skupno z vojvodom Abruskim plezal pred časom, je umrl v Courmayeuru pod Montblancem.

Arabski uporniki so v Jerihu ugrabili in odvedli nekega angleškega bančnika, za katerega zahtevajo veliko odkupnino.

Odpravo nemških hitlerjevskih miličnikov, ki že pol leta raziskuje tibetanska gorovja, je vladar budistovske meniške države povabil, naj za budistovsko novo leto obišče sveto mesto Lhaso.

Angleški vojni minister Hore Belisha, ki je bojišne počitnice prebil na smučanju v francoskih Vogezih, je izjavil, da se čuti najbolj varnega za francosko Maginotovo utrjeno črto. Pristavil pa je, da manjka Franciji samo še »Daladirova zračna obrambna črta«, ki bi dajala državi v ozračju tako varnost, kakor jo daje Maginotova na zemlji.

Japonski budistovski duhovniki so sklenili dati za vojnsko vse bronaste predmete, svečnike, posode, kadilnice in čajnike iz 7.000 templjev. Vse to posode bodo prelili v topove.

Grška vlada sporoča, da bo plovba skozi Korintski prekop v dveh mesecih spet možna, ker bodo do tedaj končana vsa očistevalna dela, ki so bila potrebna zaradi pogreznega zemlje v prekopu.

Dve skrivni komunistični tiskarni je odkrila atenska policija v predmestnih prestolnicah. V njih so komunisti tiskali dva zvoja lista.

Odposlanstvo italijanske vojne mornarice je te dni obiskalo brazilsko prestolnico. Poveljnika admirala Somiglia je sprejel predsednik republike.

Epidemija črnih koz v Šanghaju se vse bolj širi, čeprav si evropske zdravstvene oblasti v mednarodnem mestu prizadevajo, da bi jo ustavile. Do zdaj je umrlo 1695 Kitajcev in 8 Evropejcev.

Predsednik Združenih držav Roosevelt bo 4. jan. sam prebral obema ameriškim zbornicama svojo običajno novoletno poslanico o splošnem položaju v svetu in v Ameriki.

Vsi češki listi pozdravljajo razpust komunistične stranke, čes da je bila ta stranka sovražnica nove češkoslovske republike.

Danski, švedski in norveški judovski cionisti so imeli za božič sestanek v Stockholmu.

Med božičnimi prazniki so bili v Palestini ubiti trije Arabci in en Jud, ranjenih pa 12 Arabcev, devet Judov in trije Angličani.

Novi predsednik češkoslovske dr. Hacha je včeraj obiskal znano zimsko letovišče Štrpske Pleso v Slovaških Tatrah. Tam se je udeležil kosila, na katerem so bili vodilni slovaški politiki s predsednikom avtonomne vlade dr. Tisom ter zastopniki vseh panog slovaške javnega življenja.

Vseameriška konferenca v Lini se je končala s 138 resolucijami, a brez vsakega stvarnega sklepa, v čemer vidijo poraz Združenih držav, ki so na tej konferenci hotele ustanoviti pravo bojno zvezo ameriških držav pod svojim vodstvom.

Izgube v kitajsko-japonski vojni znašajo od začetka 850.000 na kitajski strani, 650.000 pa na Japonski. V to število so všteti tudi ranjeni.

Na včerajšnji seji francoskega senata je znani finančni strokovnjak Caillaux zahteval od vlade, da spremeni nekatera določila o 40 urnem delovnem tednu.

Razgovori med sovjetsko Rusijo in Japonsko za trajen sporazum o ribarjenju vzdolž sibirskih obal se bodo začeli po novem letu. Prejšnji sporazum je potekel že leta 1936 in so ga samo začasno podaljšali, kar pa je neprenehoma povzročalo spore.

Najmlajša hčerka italijanske vladarske rodbine, knežinja Marija Savojska se bo poročila 15. januarja s knezom Louieom Burbonskim. Cerkevna poroka bo v kapeli rimskega kraljevega gradu Krivinala.

Dosedanje nemško glasilo bivšega predsednika ČSR dr. Beneša »Prager Presse« je včeraj prineslo opozorilo bralcem, da list ne bo po novem letu več izhajal. Ta dnevnik je imel precej bralcev tudi pri nas, ker je bila iz propagandnih namenov naročnina za Jugoslavijo znatno znižana.

Potres v Grčiji je predvčeršnjim porušil nekaj vasi, pri čemer je bilo 20 ljudi ubitih in ranjenih.

Romunija je včeraj povišala svoje poslanstvo v Atenah na stopnjo veleposlaništva.

Predsednik angleške vlade Chamberlain se bo vrnil v London zadnje dni prihodnjega tedna, da se pripravi za potovanje v Italijo.

Precejšnje spremembe v poveljstvu svoje vojske na Kitajskem je zadnje dni izvedla Anglija.

Poljske oblasti so prepovedale občni zbor ukrajinske prosvetne zveze, ki je bil sklican za danes v Lwow. Zaradi bližajočih se pokrajinskih volitev, izvajajo Poljaki na Ukrajince vse hujši pritisk.

Italijanski zunanji minister pride na lov v Belje

Rim, 29. dec. o. Italijanski tisk poroča, da je bila vest o skorajšnjem obisku zunanjega ministra grofa Ciana v Jugoslaviji sprejeta z velikim zadoščenjem v vsej jugoslovanski in italijanski javnosti. Listi pravijo, da je grofa Ciana povabil predsednik jugoslovanske vlade dr. Stojadinović, in sicer na lov, ki ga bo predsednik vlade priredil grofu Cianu na čast na državnem veleposelstvu Belju bli-

zu madžarske meje. Časopisje poudarja pomen tega dogodka in pravi, da sta dr. Stojadinović in grof Ciano očeta belgrajskega sporazuma, ki je bil sklenjen v marec leta 1937. Ta sporazum je bil v obeh državah deležen največjega odobravanja. Drugi obisk grofa Ciana v Jugoslaviji bo sporazum iz leta 1937 še izpopolnil in mu dal tisto veljavo, kakršno ta zgodovinska pogodba zasluži.

Francoske uradne izjave:

Potovanje predsednika Daladiera ni demonstracija proti Italiji

Pariz, 29. dec. m. Del angleškega časopisja je trdil, da bo potovanje francoskega ministrskega predsednika Daladiera na Korziko in Tunis imelo značaj prave pomorske demonstracije in da bo francoskega ministrskega predsednika na njegovem potovanju spremljalo 23 bojnih ladij. Zaradi tega to časopisje izraža bojazan, da bi to dejstvo ne izzvalo odpora s italijanske strani. Francoski uradni krogi pa te trditve odločno zanikajo ter znova poudarjajo, da potovanje Daladiera nima

demonstrativnega značaja. Glavni namen tega potovanja je bil določen na včerajšnji konferenci na vojnem ministru. Daladier, ki ga ne bo spremljal noben drugi minister, bo odpotoval iz Pariza na novo leto zvečer. V Toulunu se bo skrcal na križarko »Bertin«, ki jo bo spremljalo nekaj torpedov. Od tod bo odpotoval na Korziko v mesta Bastia, kamor ga je povabil tamkajšnji občinski odbor.

Nadaljevanje Francove ofenzive v Kataloniji

Saragosa, 29. decembra. AA. Snoči je bilo objavljeno uradno poročilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva, ki pravi, da so od začetka ofenzive nacionalisti ujeli 7500 republikanskih vojakov in zasedli nad 400 kvadratnih milj ozemlja. Zapolnili so več sto ton vojnega materiala, mnogo letal in topov. Bitka se nadaljuje. Sedaj prodirajo nacionalisti proti jugu od Leride in sicer na črto Seros-Fajon, vendar nekoliko počasneje, ker istočasno utrjuje svoje dosedanje postojanke. V severnem delu te fronte se borbena počasi nadaljuje in se tam pehota bori grč za grčem. Vendar so nacionalisti imeli tam najlepše uspehe pri zavzetju Speleta in Cardela. Nacionalistična letala so pri tem igrala veliko vlogo.

Nacionalistične čete kljub velikim težkostem napredujejo zlasti na severni fronti. V svoji zadnji ofenzivi so nacionalisti zavzeli 18 vojaško važnih vrhov,

in osvojili 45 vasi s 7000 kvadratnih kilometrov zemlje. Število ujetnikov dosega 7000 mož.

Nacionalistično letalsko poveljstvo je objavilo, da se je razvila letalska bitka med Lerido in Taragono in sicer med 24 nacionalističnimi in 60 republikanskimi letali. Sestreljenih je bilo 19 republikanskih letal.

Barcelona, 29. decembra. AA. Havas: Bitka za pokrajino Lerido se ne pomika več proti jugu, kakor v zadnjih dneh. Z močnim protinapadom republikancev je bila odstranjena nevarnost nacionalističnega prodiranja v tej smeri. Nacionalisti so bili ustavljeni na črti med vasio Aspe in višino Demose. Ves trud sovražnikov se je razbil na republikanskih protinapadih.

Radijska postaja v Barceloni je objavila včeraj, da je sovjetska Rusija obljubila republikanski Španiji še večjo pomoč v živezu in vojnem materialu, kakor pa je to storila doslej.

Potovanje maršala Göringa v Rim in v Libijo

London, 29. decembra. o. Angleški tisk poroča iz zanesljivih virov, da bo maršal Goering obiskal Rim takoj po obisku angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina in zunanjega ministra Halifaxa v Italiji. Njegovo potovanje bo v zvezi z angleškim obiskom v toliko, v kolikor se bosta Anglija in Italija pri tej priliki sporazumeli o bodočem sodelovanju na Sredozemskem morju, kakor bodo to zahtevali razgovori,

ki jih bodo italijanski voditelji imeli z angleškimi državnikoma. Pri enem kakor drugem političnem obisku bodo obravnavali italijanske zahteve glede Tunisa in možnost za sporazum s Francijo. Po obisku v Rimu bo maršal Goering potoval v Libijo k guvernerju maršalu Balbu, da se pouči o stanju italijanske vojaške moči in obrambe v Afriki.

O izstopih iz Cerkve v Avstriji

Berlin, 29. dec. AA. (Havas) V Avstriji ni več državnih sovražnikov — je izjavil zastopnik tiska voditelj narodnih socialistov na Dunaju Globočnik. Dodal je še, da kardinal Innitzer za narodne socialiste ni več problem. Iz cerkve je ob nekem času izstopilo 52.000 mož in žena in to je bil naš najtočnejši odgovor in najboljši protest. S tem vprašanjem se nam ni treba več petati.

Gradbeni minister dr. Miha Krek v Ljubljani

Ljubljana, 29. dec. m. S današnjim belgrajskim tiskom iz Ljubljane sta se pripeljala v Ljubljano gradbeni minister dr. Miha Krek in senator Franc Smodej.

Socialni minister v Ljubljani

Belgrad, 29. dec. m. Minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković je sinoči odpotoval na krajši dopust v Ljubljano.

Ob železniški nesreči v francoskem St. Denisu je bilo laže ranjenih šest in dvajset oseb

Velikodušno umetnostno darilo kneza namestnika

Belgrad, 29. decembra. V svojem velikem prizadevanju za izpopolnitev muzeja, ki ga je ustanovil in ki že danes zavzema vidno mesto med kulturnimi ustanovami ne samo pri nas, namreč tudi v tujini, knez namestnik Pavle često poklanja muzeju dela jugoslovanskih in največjih inozemskih umetnikov in dragocene predmete iz stare umetnosti. Prav tako je muzejska knjižnica vedno dobivala od kneza namestnika ilustrirane knjige iz zgodovine umetnosti in starinovedstva. Včeraj je knez namestnik Pavle poklonil muzeju posebno odlično zbirko znanstvenih del o vsej umetnostni zgodovini Italije, Francije, Anglije, Španije in Nemčije. Med pisce te velike zbirke so imena najslavnejših svetovnih znanstvenikov. Tako je po zašlugi kneza namestnika Pavla muzej zdaj bogatejši za celo knjižnico najlepših umetniških in znanstvenih del.

Obisk Hitlerjevega zaupnika stotnika Wiedemanna v Londonu

London, 29. dec. o. Današnji »Daily Express« poroča, da v Londonu pričakujejo prihod Hitlerjevega posebnega odposlanca in zaupnika stotnika Wiedemanna. Wiedemann bi po teh vesteh prispel v angleško prestolnico prvi dan januarja in prinesel angleški vladi Hitlerjev predlog za pogodbo o omejitvi oboroževanja.

Potovanje nemškega zun. ministra v Varšavo

Varšava, 29. dec. o. Iz poluradnih virov poročajo, da bo nemški zunanji minister Ribbentrop v drugi polovici januarja obiskal Poljsko in se z voditelji poljske politike porazgovoril o vseh važnih vprašanjih, ki so se rodila zadnje čase med Nemčijo in Poljsko. Ta vprašanja so: razmerje Poljske do Sovjetov, vprašanje Ukrajine in vprašanje bodočih nemško poljskih odnosov.

Preganjanje Ukrajincev na Poljskem

Varšava, 29. dec. m. Ukrajinsko časopisje poroča, da so poljske oblasti začele kar v trumah aretirati ukrajinsko prebivalstvo. Posebno mnogo Ukrajincev je bilo aretiranih v Sanoku. V zvezi z bližajočimi se volitvami v samoupravne zbornice v Vzhodni Galiciji je ukrajinski volivni odbor objavil razglas, ki so ga podpisale številne politične in socialne ukrajinske organizacije. V tem razglasu pozivajo Ukrajince, naj se v čim večjem številu udeležijo volitev ter glasujejo za ukrajinske kandidate. Zaradi vedno odločnejših zahtev Ukrajincev po osvoboditvi poljske oblasti nadaljujejo z najstrožjimi ukrepi proti Ukrajincem ter posebno ostro nastopajo proti članom raznih skrivnih organizacij.

Podaljšanje delovnega časa v Nemčiji

Berlin, 29. dec. m. Od 1. januarja 1939 se bo delovni čas v vsej Nemčiji lahko podaljšal od 8 na 10 in celo več ur na dan. Podaljšanje delovnega časa dovoljuje za določene primere poseben vladni odlok, ki v načelu obranja še nadalje osemurni delovnik, na drugi strani pa tudi določa, da se delovni čas lahko podaljša v nujnih primerih, če zahtevajo to splošne koristi. Za posebne primere dovoljuje ta odlok celo 16 urni delovnik.

Brazilski zakon za varstvo rodbine

Rio de Janeiro, 29. dec. o. Še pred koncem letošnjega leta bo brazilska osrednja vlada izdala zakon o varstvu rodbine. Zakon bo vseboval posebno določila o pomoči rodbinam s številnimi otroki. Z istim zakonom bo uveden davek na ne-orožjene ljudi in sicer bo ta davek rasel postopno z leti in s socialnim položajem. Obdavčeni bodo tudi zakonski pari brez otrok, vsi rodbinski očetje ali matere, ki rodbino zapuste ali ne marajo skrbeti zanjo. Ti zadnji bodo kaznovani z velikimi globami in z ječo.

Belgrad, 29. dec. m. S snočnim brzovlakom se je odpeljal iz Belgrada v Zagreb sarajevski odvetnik dr. Juraj Šutej, ki je za časa svojega bivanja v Belgradu imel več sestankov z vodilnimi člani srbijanske združene opozicije.

Jugoslovanska nemška obmejna konferenca

za ureditev obmejnih carinskih zadev

Maribor, 28. decembra.

Danes popoldne sta se sestali v Mariboru jugoslovanska in nemška delegacija, da uredita nekatera obmejna vprašanja. V glavnem gre za ureditev obmejnih carinskih zadev z ozirom na nov položaj na juoslovansko-nemški meji. Doslej so veljali na tej meji za našega sosednjega partnerja še bivši avstrijski carinski predpisi, ker pa je sedaj Nemčija prestavila tudi svoja carinska meja

na mejo bivše avstrijske države, je nastal s tem nov položaj, ki ga je treba urediti. Obe delegaciji sta imeli danes popoldne konferenco na mariborskem kolodvoru. Našo delegacijo vodi pomočnik železniškega ravnatelja v Ljubljani Hojs, nemško delegacijo pa dvorni svetnik dr. Schreibl. Pri obeh delegacijah sodelujejo strokovnjaki iz železniške, carinske stroke ter delegati obmejno-policijske službe.

Ljubljana od včeraj do danes

Menda je mraz od včeraj do danes nalašč, nam nakljud, ki smo pisali, da popuša, spet zlezl po termometriki lestevci nižje. Davi je bilo — 16° C. Čemu pa to pišete, kar naprej mraz, pa mraz, saj ga tako sami čutimo, bo nemara kdo vprašal. Pa se ne damo! V Ljubljani nobena stvar ni varna pred »variantami«, še mrazotne stopnje ne. Če vprašate, koliko je bilo mraza, vam bo vsak drugi drugače odgovoril: še celo termometri se ne ujemajo. Zadnje čase neki naši ljudje menijo, da sta še najbolj objektivna lista v državi »Vremec« (če za drugo ne, pa za vreme, si morda misli kdo) in »Politikac«. Zato so nekateri tudi verjeli, da je bilo v Ljubljani pred dvema dnevoma — 26° Celzija, tako je stalo v »Politiki«, drugi pa so verjeli, da je bilo celo — 28° Celzija kakor je pisalo »Vremec«. Takele orientalske številke utegnejo marsikoga zapeljati. Zato in še za tiste, ki ali iz pozabljenosti ali pa ker prepozno vstanejo, ne utegnejo zjutraj pogledati na termometre, pa mi napišemo številko, ki smo jo bili sami ugotovili na lastne oči. Upajmo, da bo nebeški Vremecar to izredno stanje že v kratkem ukinil, tako da nam ne bo treba vsak dan gledati na učeno tablico!

Novice z reševalne postaje

Na poledenelih tleh je včeraj padla zasebnica Terezija Čestovarjeva, ki stanuje v Einspielerjevi ulici št. 31. Reševalci so prišli ponjo in jo prepeljali v bolnišnico. Dajte, meščani, posipajte tlak, če ne bo šlo komu od tistih, ki se vam tega ne da, spodrsnilo in bomo napisali v tej naši rubriki vaše ime, zraven pa napisali, da so vas reševalci prepeljali v ljubljansko bolnišnico! — Iz Šiške so včeraj pripeljali v hišo zdravlja in bolezni na Zaloški cesti sedemnajstletnega tkalca Stanka Margerla, ki je v službi pri tvrdki »Intex« v Kranju. Stanko je smučal, pa je nesrečno padel. Pošteno se je pototkel, pa še nogo si je zlomil.

V Trbovljah tudi menda ne posipajo cest tako kakor bi bilo treba, zakaj včeraj so se morali ljubljanske reševalce peljati na glavni kolodvor, kjer so preložili z vlaka v avto zasebnico Antonijs Varlovo, ki je na ledenih tleh padla ter si zlomila nogo. Tudi njo so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Pa še nekaj so nam povedali na reševalni postaji. Neki reševalec je včeraj našel pred »Sara-bonom« avtomobilsko ročico (tisti, ki se »spoznajo« na »bencinska vozila«, pravijo tej reči »kurbele«). Kdor jo je bil izgubil, naj se oglasi na mestni reševalni postaji!

„Casa d'Artisti“ je povabila Maleša

Uprava znamenite italijanske umetnostne galerije »Casa d'Artisti« v Milano je te dni povabila znanega našega umetnika Miho Maleša, naj tam razstavi večjo zbirko svojih slik, grafik in bibliofilijskih knjižnih izdaj. Maleš je to laskavo povabilo sprejel. Razstavil pa bo v Milano večinoma tista svoja dela, ki jih zdaj razstavlja v Jakopičevem paviljonu. Kakor vidimo, se naša mlada umetnost začenja vedno zmagoviteje uveljavljati pred evropskim umetnostnim forumom.

Še nekaj dni, tja do novega leta, imate tisti, ki vas doslej še ni bilo blizu, priliko in čas, da si ogledate Maleševa dela, ki bodo romala v Italijo, v Jakopičevem paviljonu. Tam z njim vred razstavljata zdaj še dva druga odlična slovenska umetnika, kipar France Gorše in slikar Gojmir Ante Kos. Razstava je visoko kvalitetna in zasluži največji obisk. »Zmrazkarjem« sporočamo, da so razstavnici prostori lepo zakurjeni!

„Zeblo“ jih je in „žeini“ so bili

Mraz je hud, človek je najrajši doma, če pa doma nima kaj prida zakurjeno ali pa če mu postane dolgčas, jo mahne malo v gostilno ali v kavarno, da se pogreje. Kar vsaka obleka pa za v kavarno in v druge »nobel« kraje ni dobra, človek mora že biti malo lepše oblečen, — tako si je

dojal neki neznan »izmikalec« in prijatelj tuje lastnine. Šel je, si ogledal in izbral, pa v napačnem času, sredi gluhe noči, ko je bilo tema kakor v rogu in znana Teokarevičeva trgovina kar se da dobro zaprla. Posebno všeč sta mu bila dva velika kosa blaga za obleke. Eden je bil moder, drugi pa temnosiv. Oba sta mu tako ugajala, da ju je pri priči vzel s seboj. Kakor cenijo, sta bila ta dva kosa vredna približno dvatisoč dinarjev. Menijo, da ukradenko blago nima teka. Dolgoprstež se svoje »konfekcije«, ki si jo je bil omislil, tudi najbrž ne bo dolgo veselil.

Na Gosposvetski cesti v hiši, ki nosi številko osem in žejnim popotnikom posebno všeč znamenje, stoji gostilna Marka Lozica. Tam so se oglasili neki posebno »žejni« možaki (ali pa je bil samo eden, pa tak, da ga »žeja« tare kronično). Izbirčni so bili. Navadno vino jim ni bilo všeč, nad vzorčnega so se spravili, češ tole bo vsaj kaj zaleglo! Pa še po dobrem verjetno so dobili skomine. Brž so ga pobasali nekaj steklenic in ga brez dovoljenja in brez plačila odnesli s seboj kar po tistem narodnem izreku: »Mica Kovačeva, piva, neč pvačova.« Presneto se jim bo zaletelo pri dolgem požirku, če jih bo obiskal detektiv! Pa tudi če so že vsega »naložili«, se jim bo otepalo. Deske so trde, tam kjer pravica vrača milo za drago, pa tudi nimajo tako hudo vroče, da bi se človek po sobi lahko sprehajal kar v telovniku. Nemara da jim bo pošteno žal, ker so bili tako močno »žejni«. Mar bi bili tuje pustili pri miru!

Se vedno „debatirajo“ s stražnikom

Greš, greš po našem mestu, pa vselej še zapaziš kaj zanimivega. Že zdavnaj so bile potegnjene po cestnih križiščih bele črte, ki opozarjajo ljudi, kje morajo hoditi, če hočejo priti na drugo stran, ne da bi jih moral opozoriti stražnik. Pa se še dobi tu pa tam kakšen mož, ki se dejstvu noče kar meniti nič tebi nič vdati. Če drugi ubogajo, čemu naj bi oni? Mar niso sami svoji gospodje? Kdo jim bo zapovedal, kje in kako naj hodijo! Tega jih je bila že mama naučila, komaj so se dobro izmotali iz plenice. Zaženo se in jo udarilo kar na počez, kamor je že, samo da ne gredo po »zaploštenem«. Stražnik jih seveda opozori. Pa se nočejo vdati. Spuste se v »debatco« s stražnikom, da ne bi bili videti smešni in da bi dokazali, kako jih je sila lahko spravi z njihove odločno zahtevane »originalne« poti. Tudi včeraj se je pred Figovcem dobil tak »samostojec«, ki se je začel nekaj pričkat s stražnikom. Pa je kmalu umolknil, ker si je najbrž dejal, da je bolj zdravo, če posluša.

Eno žrtev železniške nesreče pri Zidanem mostu so že prepoznali

Včeraj sta na kraj strašne železniške nesreče, ki je terjala življenji dveh mladih ljudi, prišli upravna in železniška komisija, ki sta ugotovili okoliščine, v katerih je prišlo do nesreče. Pisali smo, da nista ponesrečenca imela pri sebi prav nobenih dokumentov ali listin. To pa ne drži, kajti orožniki so v žepu enega od obeh ponesrečenecv našli neki sodni spis, ki je pripomogel, da so lahko ugotovili njegovo identiteto. Tragično ponesrečeni mladenič je bil dvaindvajsetletni hlapec Valentin Podlogar, ki je bil doma iz Šentjanža pri Krškem. Druga ponesrečenca dozdaj še niso mogli prepoznati. Zdi se pa, da zdaj, ko vedo za enega, tudi ne bo dolgo, ko bodo zvedeli za drugega, kajti ljudje bodo že vedeli, s kom je bil Podlogar skupaj, sicer pa bodo tudi drugača doma pogrešili. Ta, drugi ponesrečenec je mlajši od Podlogarja. Oba sta bila preprosta kmečka fanta, ki sta se ker sta bila preslabo poučena, zanesla, da bo drugim tiru prav gotovo ne bo vozil noben vlak, če že vozi eden po prvem tiru. Izognila sta se tovarnemu, da bi bila zanesljivo čim dalje pred od njega, pa sta pri tem zašla pod težka, drveča kolesa brzega vlaka, ki ju je podrl in ubil.

Tri nove postoanke ZZZ

Ljubljana, 28. decembra.

ZZZ je tudi za božične praznike razvila živahno delavnost.

V Kamniku je bil na dan sv. Štefana ustanovni občni zbor podružnice ZZZ tovarne »Titan«. To novo postojanko ZZZ tvorijo sami bivši člani JSZ, ki so sprevideli, kakšno je pravo ozadje politike »krščanskih socialistov«, katerih nekdanja trdnjava v kamniškem okraju predstavlja le še kup razvalin, iz katerih zbira ZZZ pošteno krščansko delavstvo.

V Logatcu je ZZZ postavila podružnico v lesni industriji in paromlinu tvrdke »Maček« ter si s tem odprla pot na Notranjsko. Ustanovni sestanek je potekel v vidno zadovoljstvo logaških delavcev in je na njem poročal kot zastopnik centralne ZZZ tajnik Franc Luzar.

V Žireh je istega dne prestopila podružnica čevlarskih pomočnikov iz JSZ v ZZZ. Kar je centrala JSZ zvedela za sklep njene podružnice, je tja poslala svojega zastopnika, da na sam božič še reši, kar se rešiti da. Vendar je bil ves njegov trud zaman, kajti 26. 12. je bil vseeno ustanovni sestanek podružnice ZZZ. Centralo ZZZ je zastopal Albin Breznik, ki je zbranim delavcem podal sliko razvoja vseh strokovnih gibanj v Sloveniji. Poudarjal je, da spadajo vsa ta gibanja v preteklost, bodočnost pa ima le ZZZ, ker tvori člen slovenske katoliške skupnosti. Njegova izvajanja so sprejeli žirski delavci z vihranim aplavzom in nato takoj izvolili pripravljalni odbor podružnice ZZZ.

Razprava se ni končala, ker je prišlo le 18 obtožencev

Maribor, 28. decembra.

Današnja razprava proti 23 obtožencem iz Slovenskih goric, o kateri smo že v »Slovenskem domu« obširneje poročali, se ni končala. Na zatožni klopi se je znašlo namesto 23 samo 18 obtožencev. Trije glavni akterji te zanimive igre, ki izvirajo iz leta 1933 — Hohnik Franc, Bratuš Jožef in Martin Duh — so namreč ostali rajši doma, kakor da bi morali po snegu in mrazu v Maribor na zatožni klopi. Sodišče je zaradi tega proti vsem trem odredilo preiskovalni zapor. Ostala dva pa je zadržala višja sila. Horvat Martin se nahaja v Nemčiji ter bo moral biti proti njemu postopanje izloženo, Ivana Kocovan pa leži bolna ter je poslal v opravilo zdravniško sprejeto. Sodišče je kljub odsotnosti imenovanih začelo razpravljati, da ugotovi osebne podatke ostalih 18 obtožencev, ki so sedeli na zatožnih klopih. Pa tudi že sama ta formalnost je trajala od 9 do 11, vendar pa bo prihodnjo razpravo precej skrajšala. Potem je sodišče razpravo preložilo na nedoločen čas.

Nesreča je kriva prijateljeve smrti

Ptuj, 28. decembra.

Na Stefanov dan se je hotel vesele domače zabave v neki hiši udeležiti tudi štiriindvajsetletni Franc Čuš iz Mezgovcev, vasi v ptujski okolici. Stopil je še k svojemu prijatelju dvaindvajsetletnemu Dragotinu Čušu. Ta je bil vabila vesel; vzjel je s seboj le še puško starejšega sistema. Odpravila sta se proti hiši, po cesti pa jima je prihitel nasproti Franc Rakuša, fant iste vasi. Ta se je začel pripraviti z Dragotinom. Kmalu sta se spoprijela tudi z rokami. Pri tem pa je Dragotin nenadoma zadel s kometcem od petelina na puški, ki jo je bil nosil čez ramo. Puška, ki se proži na podloženo kapico, se je sprožila, strel pa je zadel Franca Čušu, ki je stal za njima, v zgornje stegno in v trebuh. Ranjenega Franca Čušu so prenesli v bližnjo bolnišnico, kjer pa je revež že čez dobre četrt ure umrl. Za mirnim in splošno priljubljenim fantom žaluje vsa vas, ki globoko sočustvuje z ugledno Čušovo družbo. Dragotin Čuš je takoj po nesreči odšel na orožniško postajo v Ptuj, ki je ugotovila vse podrobnosti in okoliščine. Truplo pokojnega Čušu pa je bilo obducirano. Pogreb bo danes.

Velik požar v tekstilni tovarni

Maribor, 29. decembra.

Danes zjutraj okoli 5 so opazili delavci v Huterjevi tekstilni tovarni v Melju, da se vali gost dim iz oddelka, v katerem so sušilnice za likanje kloba. Bilo je takoj jasno, da je tu izbruhnil požar in so delavci skušali požar sami pogasiti. Ko pa so vstopili v prostore, odkoder se je valil dim, jih je vrglo nazaj, in zaradi gostega dima niso mogli začeti z gašenjem. Poklicali so takoj mariborske gasilce, ki so opremljeni z najmodernejšimi gasilskimi napravami in tudi s protiplinskimi maskami. Vdrl so v maskah v oddelk, kjer je gorelo ter ugotovili, da se je vnelo v stikalniški blago. V tih likalnih napravah je bilo približno 1500 m kloba. Požar je nastal najbrž zaradi tega, ker so delavci pozabili odklopiti električni tok ter se je likalni aparat tako močno segrel, da je začelo blago najprej tleti, nato pa goreti s plamenom. Gasilci so pogasili ogenj, ki je uničil stikalni stroj. Poškodovana sta tudi dva sosedna stroja. Vsa škoda znaša okoli 100.000 din.

Vremensko poročilo

Kranjska gora: —14, sončno, 65 cm pršica, barometer se dviga, mirno, sankalšte in drališče uporabno. Erjavčeva koča na Vršču: —12, sončno, 65 cm pršica. Koča pod Storžičem: —16, sončno, 70 cm pršica. Bled: —14, deloma oblačno, 60 cm pršica, mirno, smuka ugodna. Poldjuka: —14, deloma oblačno, 70 cm pršica, mirno, smuka ugodna. Zlatorog v Bohinju: —11, megleno, 95 cm pršica. Dom na Komni: —15, sončno, 130 cm pršica, mirno. Vogel: —16, sončno, 150 cm pršica. Gorjuše: —17, deloma oblačno, 65 cm pršica. Kočice: —16, sončno, 80 cm pršica. Velika Planina: —12, sončno, 70 cm pršica. Kamniška Bistrica: —16, sončno, pršič. Polzevo: —9, deloma oblačno, 35 cm pršica, mirno, smuka ugodna. Sodražica: —13, deloma oblačno, 41 cm pršica, mirno, smuka ugodna. Koča pod Kopo: —16, sončno, 60 cm pršica.

Vitanje potrebuje vodovod

Tiho in skromno ždi trg Vitanje v tesni dolini ob pohorski Hudinji, skrit med Pohorje, Stenice in Paški Kozjak in le malokdaj se kaj novega od tod eliši. S tem pa še ni rečeno, da kraj spi spanje pravičnega, kot bi si nežel elišesar in ne potreboval ničesar.

Vitanje je znan kot moker in mrzel kraj, čeprav je od vseh strani zaprt in varen pred mrzlimi podneblji. Obdanost od gorovja povzroča pozimi hud mraz, poleti pa motno vročino, ki človeka čisto utruja. Po padavinah bogat kraj pa nima številnih in pravih studecev. Prebivalstvo si je zalelo vodovoda, ki bo to vrzel zamašil in odstavil vprašanje z dnevnega reda.

Gradnja vodovoda, ki je marsikje tako težko izvedljiva, bi bila v tukajšnjem kraju kaj lahka. Speljati bi se dal od vsake strani, ker se na vseh sosednjih pobočjih nahajajo močni izvirki dobre, gorske vode, ki je mnogo bolj zdrava kot v trgu samem. Zaradi tega bi bil vodovod, o katerega gradnji bi morali pričeti resno misliti, velika pridobitev tudi v zdravstvenem oziru. Ob nalihiv in taljenju snega, zemlja sploh ne popije velike množine vode, ki se zbira na pobočjih strmih hribov in gora, ampak z blatom, glenom in peskom pomšana pridrvi v kotanje in njene studence, ki postanejo nesnažni. Zaradi tega tukajšnji prebivalci naprošajo merodajne činitele, da z graditvijo vodovoda odpomarejo trgu iz nevarnih razmer.

Izpred obrtnega sodišča

Mizarski pomočnik — sluga v kartonažni tovarni

Brezposelni mizarski pomočnik je iskal primerne zaposlitve; končno ga je sprejela kartonažna tovarna za slugo, kar se je tudi zapisalo. Njegovo delo je obstajalo v glavnem v tem, da je odpremljal blago, ga vozil na kolodvor, zbijal zaboje, v katere je spravljalo, včasih popravljati tudi lesene stelaže ali krpal pod. Zaposlen je bil dnevno po 9 do 10 ur, plače pa je prejemal po 200 din na teden, razen tega je dobival tudi precejšnje nagrade, z ozirom na to, da je znal potrebne zaboje prirejati. Po izstopu je zahteval odškodnino za 720 nadur, katere je opravil preko 8 ur na dan. Trdil je, da je tovarna industrijsko podjetje, v katerem je po zakonu dovoljeno delati samo po 8 ur na dan; če se kaj več dela, se smatra to delo za prekočasno, ki ga je nagraditi s 50% poviškom.

Pri razpravi se je dognalo, da tožnik ni vršil nikakega kartonažnega oziroma kovskega dela, ki je predmet tožnega obrata, nasprotno, da je bil sprejet kot sluga za postranska dela. Po naredbi ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje z dne 19. maja 1931, izdane na podlagi § 3 z. o zaščiti delavcev pa sluga, portirji, kočijaži itd. ne uživajo nadurne zaščite po § 10 cit. zakona. Zato tožba ni mogla imeti uspeha.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Stopil je v cerkev in se udeležil službe božje. Več ni mogel storiti. Mnogokaj se mu je tam zdelo znanega, vendar je imelo vse tako čudno svojevrstno obliko in je bilo kot od vlažnega morskega vetra sprnelo. Mnoge stvari, ki so jih označevale te oblike in jih skušale še vedno ulelesiti, niso predstavljale več tega, kar si je prvotno v njih umetnik zamislil. Vse to je izgnilo na vse strani. Ni bilo več dvoma o tem, da tu živi samo angleški Bog. To je moral biti morda kakšen kapitan ali celo admiral v angleški službi. Tu ni bilo več duha, ki vlada svet. Bog ni bil več naš oče, pač pa Bog naših očetov — in Bog nas, teh dragocenih otrok naših očetov.

Po službi božji se je podal z družbo častnikov na nadzidek vrh pečine, ki od vekomaj pripada Angliji, in zrl daleč tja preko Španije in na drugo stran čez morskno ožino proti Afriki. Pustil je svoje oči, da so čisto svobodno stikale po sinjem morju in po morskih zalivih in rokavih. In spet je videl, da je vse to enako dobro in lepo, da je to del velikega nedeljivega sveta, ki ga je sicer poznal že precejšen kos, ki pa ga ni mogel nikdar dovolj videti, okusiti in ga občutiti. Vrste topov gotovo niso bile nikaki obmejni braniki za nevidne duhove iz neke druge dobe, kajti ti duhovi so mogli prestopiti to mejo tudi ob grmenju topov.

Spet so odšli nazaj in se vsedli k čaju in gnjati. Od pristanišča sem se je razlegel častni strel v pozdrav. Za Antonia je bil to pozdrav za slovo. Še vedno bi se bil lahko odpeljal z »Einhornom« v London. Toda ukazal je prejšnji dan kapitanu Bitternu, naj se vrne z njo domov, ter poslal Juana »na dopuste« v svoje rojstno mesto Tarifo, ki je ležalo v bližini. Z nekako otožnostjo mu je izročil tudi Simba.

Spencerja, sposobnega malega trgovskega sodrtnika, je vzel s seboj in se vkrcal na ladjo, ki je morzarjem služila za prevoz živin in prtljage, ter se z njo odpeljal na Malto. Tu si je najel gibčno ladjo s posadko vred in nadaljeval svojo pot proti Livornu. Nekaj ur potem, ko je don Luis stopil na dvorišče Bonnyfeatherjeve hiše iz svoje kočije, so v trdi noči zapeljali v pristanišče.

Antonio, mister Spencer ter nekaj kovčgov in drugih stvari — med drugim svečenj, ki ga je bil Antonio vzel iz svoje sobe na Gallegovini in ga od takrat še ni odvil — vse to se je ob največji tišini znašlo na nabrežju Darsene, kjer ni bilo v tem času žive duše. Antonio je stal spet prav na istem vogalu, kjer sta si s patrom

160

Ksaverjem pred petnajstimi leti delila pomaranče. Ob zaupljivem obrežju je pljuskala temna voda ob svitu zvezd. Darsena je bila kot izumrla.

Nekaj čudnega, da zdaj kratkoma ni mogel iti domov. Gotovo, o, čisto gotovo bi mu prihitel John Bonnyfeather po starih stopnicah nasproti, da ga pozdravi, ko prihaja v njegovo hišo. In v temeni sobi bi pod sliko kralja Jakoba spet plapolal svetli plamenček. Ni se mogel več upirati, moral je iti pogledat tja. Pustil je mistra Spencerja vsega otožnega sedeti na prtljagi. Pod težnim obokom so se ustavili njegovi koraki. Tu so bila mrežasta vrata.

Bila so odprta, mreža se je nalahno zibala in poškrpavala v nočnem vetru. Na dvorišču ni bilo ljudi. Tudi žuborenja vodometna ni bilo slišati. Zazdalo se mu je, kakor da leži nad vsem tem krajem nek pomenljivo tesnobno ozračje. Kot nad grobom, je pomislil Antonio. Kaj naj pomenijo ti tako nejasno začetni obrisi, ki se vzpenjajo pod zvezdnato nebo? Neko vozilo, ali kaj — mrliški voz?

Z nekakim strahom je po prstih stopil bliže, kakor bi pričakoval, da ga bo vsak hip kdo zgrabil. Morda mu je vzbujalo to občutje starokopitna kočija, njen obokani trup, slepa okna, ki so se bleščala v noč, ali pa mrtvaški cofi na kozlu. V hlevu nekoliko naprej je trikrat zaprl konj. Antonio je pokukal v kočijo, da bi se le prepričal. Dišalo je po »Malakkac«-njuhancu. Spet je odmaknil glavo nazaj. Za njim je poškrpavala v vetru mreža pri vratih. Od obokov je odmevalo.

Spencer je še vedno sedel na prtljagi, ko se je vrnil Antonio k njemu. »Počakajte še nekaj minut,« je dejal Antonio, »vam bom pripeljal nekoga, ki vam bo pomagal.«

Antonio je ubral znano bližnjico proti irgu. Po nekaj minutah je že stal pred staro Casa Franco, kjer je potrkal. Na vratih je bila pritrjena le lična medenina tablica z napisom: Vincenc Nolle, banka in menjalnica. Toda svetloba na stopnicah je kazala na to, da tu nekdo biva in bdi in je morda pripravljen, da ga sprejme. Kljub temu pa je moral večkrat potrkati na vrata. Iz gornjega nadstropja je zašlešal, da nekdo govori po nemško. In že so se počasi bližali slabotni koraki. Nekdo je prišel znotraj za verigo pri vratih. Vratar »Franc« je stal pred njim. »Gospod Adverso! To je bil krlik veselja, nadvse prisrčna dobrodošlica. Stari mož kar ni mogel nehati s pozdravljanjem, da se je vse razleglo naokrog. Nekdo se je naslonil preko ograje na stopnicah in se hehehal. Neke visoka ženska z belimi lasmi in odprtimi modrimi očmi je prišla po stopnicah, oblečena kot za pomenja in v copatah. Antonio je bil čisto zbežan.

»Ali me ne poznaš?« je zaklicala.

»Mala gospodična,« je zašepetal Franco.

In tako je bilo res. Bila je to njegova »mala deklica«, ki je sedela pri oknu in pletla. Stopila je bliže in ga smehljivo poljubila na obe lici, ga prijala pod roko in odvedla po stopnicah. Na vsaki stopnici pa se je ustavila in mu pripovedovala vse mogoče stvari.

»Njihovo Veličanstvo gospod Vincenc je v postelji!«, je glasno zaklicala.

»Ah, neumnost,« se je oglašil Vincenc. Njegov glas je postal bolj poln in globlji. Hitro se je oblekel. Obe roki je stegnil proti Antoniu. »Pričakovali smo te že več tednov!« Stala sta si nasproti in drug drugega krepko objemala.

»Glej ga no, glej!« je ginjen vzklilnik Antonio.

Solze so jima zalile oči, ko sta se gledala. »Pojdi z menoj,« ga je vabil Vincenc, »in pogled, če se ti bo dopadla tvoja spalnica z novimi katunastimi zavesami. Anna si že ves mesec dan z dnem prizadeva, kako bi jih zate čim lepše naredila.«

»Saj to ni res,« se je brž oglašila, »že davno so narejene.« Franco se je prizadeval, kako bi čimprej potaknil sveče. Ena deklet je pogrnila konec dolge obedne mize, brez dvoma za polnočno večerjo. Stara gospa Frank je prišla iz kuhinje. Brazde ob njenem nosu so postale globlje. Mežikala je, kakor bi se trudila, skozi svoja debela očala. Njene roke, ki so gledale iz kratkih rokavov nočne srajce, pa so bile še vedno rožnate in krepke.

»Ah — ah! Prav lahko bi si bil kdo mislil, da je Antonio njen sin.«

»Ali niste še zaklali kakšno mastno tele, Gospa Frank?« se je pošalil.

»Ne, ne, samo malenkost, kavo in...« In že je zginita spet v kuhinjo. Vrata so se za njo zaprla... Po kuhinji je zaropotala posoda. Na mizo je prišlo prvotno pivo in preste.

Vsedli so se za mizo in začeli vsi hkrati govoriti.

»Anna se bo kmalu poročila — pomislil samo, mala Anna —, z nekim bogatašem iz Düsseldorfa.« Po Anninem obrazu se je prelival izraz blažene sreče. Antonio je opazoval in poslušal obenem. V trenutku ga je obšlo neko otožno čustvo. Zato je torej njegova »mala deklica« vsa ta leta pletla in šivala; ne da bi sama vedela, čemu. Kako naravno in nepogrešljivo gredo nekatere ženske nasproti tistem, kar jim je določeno. Nagnila je glavo v žvito luč. Ljuba Anna! Hotel ji je nekaj lepega podariti za njeno poroko, in pozneje vsem njenim otrokom, če bi jih imela. Pogledala ga je in opazila, da je razumel njeno življenje.

Gospa Frank je prinesla poln lonček vroče kave. Vsedla se je in si obrisala roke v predpasnik. Dve veliki solzi sta se zalesketali v brazdah njenih lic, ko je opisovala Annino doto.

Od tu in tam

Zagrebaški pokojninski zavod je dobil svojega direktorja da bo začel v kratkem sam poslovati. Do sedaj je bil v Zagrebu le poverjenik, medtem ko je ljubljanska centrala opravljala vse posle zagrebaškega zavoda. Toda ta zagrebaški poverjenik je nastavljal protipostavno namerševanje, ne da bi namestitve dobil upravni odbor. Minister za socialno politiko Dragiša Cvetković je zaradi tega razveljavil nastanitev, nakar je poverjenik moral zapustiti svoje mesto. Za direktorja je bil imenovan dr. Lujo Novak. Zagrebaški pokojninski zavod ima sedaj prijavljenih okrog 14.500 nameščenec, ki so plačali na premijah že nekaj nad 24 milijonov dinarjev. Denar je ljubljanski zavod naložil v Mešni hranilnici v Zagrebu, v Državni hipotekarni banki in v Hranilnici savske banovine.

V tovorni vlak se je zaletel osební vlak na postaji Sombor. Osební vlak, prihajajoč iz Bečeja, je s polurno zamudo privozil v postajo ter zavozil proti običajni na stranski tir, na katerem je stala kompozicija tovornega vlaka. Vlakovodja je preleto nesrečo sicer opazil, ni pa mogel vlaka več ustaviti. Pri trčenju je sunek vrgel s stroja strojevodjo, iz vagonov pa nekaj nad 24 milijonov dinarjev. Denar je ljubljanski zavod naložil v Mešni hranilnici v Zagrebu, v Državni hipotekarni banki in v Hranilnici savske banovine.

V visokem snegu je blizu Gostivarja v Južni Srbiji običajni osební vlak. Ze od božičnih dni je v teh krajih padal gost sneg, veter pa je nasul na železniško progo visoke zamele. Vlak se je komaj prebil skozi snežne kope, dokler ni proti večeru moral na nekem mestu počakati vso noč. Pihal je silno mrzel veter, da so se morali potniki stiskati drug ob drugega, da niso zmrznili. Ko je jutraj vlak krenil dalje, je ponovno zavozil v visok sneg. Sedaj pa je bil zaman ves trud železničarjev, da bi odkopali stroj. Preden so odmetali sneg, je stroj že zamrznil. Iz Skoplja so poslali v pomoč poseben vlak s številnimi delavci, da bodo očistili progo. Le potniki bodo morali preostati še težke ure, preden bodo spet prišli iz mraza na toplo.

Za svojo poštenost je bil kaj slabo poplačan 12letni siromak, Mehmed Smajlovič iz Zenice, ki je prodajal na postaji okoliščino in bonbane. Na peronu je zagledal na tleh debelo denarnico. Pobral jo je in z njo tekkel v prometno pisarno, kjer so prešteli denar, ki ga je bilo 12.000. Kmalu nato je prišel neki trgovec prijaviti, da je izgubil denarnico z jurji. Izročili so mu najdeno denarnico, toda nevaljezní trgovec je poštenemu najditelju odšel reci in piši — 14 dinarjev. Vsi so se ne-sramni skoposti trgovca začudili in sklenili pomagati dečku, da si bo sodniško izterjal pripadajočo 10% najdenino, namreč celih 1200 dinarjev.

Svojega starega moža je ubila in ssekala na drobne kosce 30-letna Nifa Zeča iz Kraljana pri Diakovci. Pred desetimi leti se je Nifa priženila v zadrujo Zeča, ki je bila zelo imovita. Ko ji je umrl mož, je ostala še vedno v zadruzi, dokler je ni zaprosil za roko 35-letni Zeča, glavni zaradnik. Po poroki je postala Nifa zelo zamišljena in samotarska. Z nikomer ni obbevala, še manj se družila. Pred nekaj dnevi pa so začeli člani zadruge pogrešati starega poglavarja. Iskali so in iskali, dokler niso našli koscev človeškega mesa v peči. Preiskava je pokazala, da je Nifa svojega starega moža ubila in na drobne kosce ssekala, da bi se znebila starca, ki ji je bil samo v nadlego.

Nesrečno sta končala zaradi ženske brata Ivan in Mihajlo Sakali iz Sente. Pred dvema mesecema je Mihajlo ubila njegova lastna žena, o kateri so ljudje govorili, da je spravila moža s poti zato, da bi se poročila z Ivanom, s katerim se je že prej dobro zaelopila. Zares se je Ivan sklenil z vdovo takoj zaročiti, vendar sta mu namero preprečila njegova starša. Druga dekleta pa nikjer ni mogel najti. Vse ga je takto potrolo, da je izpil v samomorilnem namenu strup, vendar pa se je mučil cele tri tedne preden je umrl. Tako sta zaradi zločinke ženske morala v grob dva brata.

Zaradi mlade 16letne ciganke se je vnela v vasi Stojavas pri Murski Soboti prava bitka, v katero je poseglo osemdeset ciganov. Glavna junaka sta bila ciganka Ivan Sarkezi in Josip Horvat, ki sta se brezumno zaljubila v lepo ciganko Marico. Prvega je ciganka imela rada, le njeni starši so ji branili, ker je bil cigan preveč reven, drugi pa je imel na svoji strani njene starše. V božični noči pa je sklenil Horvat ciganko enostavno ukrasti. Zaradi kricanja so prišli iz sotorov vsi cigani in se začeli neusmiljeno mikastiti. V vojnem metežu je bilo kar osemdeset ciganov in vročevrtnih cigank. Konec vseh koncev je obležalo lepo številno ranjenec, a Ivan je rešil Marico in se še isto noč z njo na ciganski način »poročil«.

Razkošno svetlo so imeli pred dnevi cigani v Nišu. Poročila sta se namreč najbogatejša cigana Sasina Belič ter Kemal Jara, sin najbolj znanega ciganskega muzikanta in violinista, ki je nedavno umrl. Vse ceremonije so potekle po modernih običajih: petnajst dijakarjev in nekaj avtomobilov, polnih svetov, se je pripeljalo pred džamijo. Nevesta je bila oblečena vsa v belo. Spotoma pa so cigani-svatje igrali na svoje instrumente ter peli. Svata je trajala cele štiri dni. Udeležilo se je 150 najbolj uglednih in bogatih niških ciganov. Mladi mož in žena pa sta krenila na poročno potovanje v — Belgrad.

Judovski družbo, ki si je hotela za drag denar pridobiti jugoslovanske potne liste, so prijetile dni v Zagrebu. Ze pred mesecem je prišla manjša družba nemških judov z nemškimi potnimi listi v Zagreb in se naselila v najbolj razkošnem hotelu »Esplanade«. Kmalu so stopili ti judje v stik z zagrebaškimi gospodarstveniki in bogatimi judi. Na vsak način bi si radi pridobili jugoslovanske potne liste, s katerimi bi jim bil omogočen dostop v vse evropske države, medtem ko bi jih zaradi nemških potnih listov povsod smatrali za begunce, ki se jih je treba takoj znebiti. Ker seveda na zakonit način ni šlo, so naši človeke, kateremu so obljubili 100.000 din, če jim potni liste ponaredi. Preden pa so načrt izpeljali, je za zadevo izvedela policija in jih vse prijel. Judje so morali plačati visoko denarno kazen, nakar so jih poslali spet čez mejo domov tja, od koder so prišli. Ponarejevalce pa se je za nagrado obrisal pod nosom.

Več muslimanov je te dni odpotovalo na romanje v Meko. Nekaj jih je iz Bosne, nekaj pa iz Tetova, od koder muslimani zelo radi potujejo na svojo božjo pot v Meko. Fahim Gušić iz Banjaluke potuje že osmič. Muslimani so ga v velikem sprejemu sprejeli do postaje in spotoma molili. Iz Tetova pa je odšla na romanje prva muslimanka iz Južne Srbije, stara Meleka Mustafović, mati tankajznega trgovca. Romarsko potovanje traja več tednov, povrh je pa še zelo drago.

Odmera dohodnine iz leta 1938 podaljšana za leto 1939

Belgrad, 28. decembra. AA. Davčni oddelek finančnega ministristva je izdelal splošen poziv za predložitev davčnih prijav pridobitine in zlasti davčne doklade po čl. 59 II, samskega davka, splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka na luksuzno blago za davčno leto 1939. Odmera dohodnine za 1938 je podaljšana za leto 1939.

Splošni rok za predložitev davčnih prijav za dohodnino in posebne davčne doklade po čl. 59 II, samskega davka in davka na poslovni promet ter luksuznega davka je določen na podlagi čl. 105 zakona o neposrednih davkih od 16. januarja do 14. februarja 1939. Davčni obvezanci, ki jim je davčna obveznost nastala leta 1938 in ki so jim leta 1938 samo začasno odmerili dohodnino, morajo davčno prijavo predložiti osebno ali pa po pošti s povratnim receptom tisti občin ali prvostopni davčni oblasti, na katere področju se nahajajo njihova obrt. Isto velja tudi za stare davčne obvezance, pri katerih so se dohodki leta 1939 bistveno pomnožili v primeri z dohodki lanskega leta. Tisti stari obvezanci, pri katerih so se dohodki lani bistveno znižali, lahko v zgoraj omenjenem roku, to je od 16. januarja do 14. februarja predložijo posebno davčno prijavo z verodostojnimi dokazi o znižanju dohodkov. Takšne prošnje se morajo podati osebno ali pa po pošti s povratnim receptom tisti prvostopni davčni oblasti, na katere področju je njihova obrt. Prijava se predloži posebej za vsak objekt in za vsako vrsto posla. Prijave niso dolžni predložiti davčni obvezanci, ki plačujejo dohodnino po fiksnem odstavku iz čl. 59 zakona o neposrednih davkih. Davčno osnovo tvorijo enoletni čisti dohodek podjetja ali polklica, dosežen v preteklem poslovnem letu pred davčnim letom. Čisti dohodek tvorijo celotni brutto dohodki obrti odšteti izdatke za vodstvo pod-

jetja ali polklica. V interesu davčnih obvezancev je, da prilože prijavi potrebne dokaze, zlasti začetni in končni inventar ali pa račun bilance, izgube in dobička itd. Če vodijo trgovske knjige, dalje potrdilo državnih in samoupravnih oblasti, bank itd., s čimer lahko dokažejo točnost prijavljenih podatkov. Obrtniki naj v prijavi izjavijo, da se bavijo s prodajo gotovih in kupljenega blaga ali obratujejo s stroji in koliko imajo pomočnikov. Podjetniki, ki obratujejo po akordu, so to dolžni v prijavi navesti.

Po čl. 6 zakona o samskem davku morajo davčni obvezanci dohodnino v svoji prijavi navesti, da so samski, vdovci brez otrok, ali pa ločeni in koliko so stari. Družabniki podjetij, ki morajo plačati samski davek, morajo navesti tudi to, kako sodelujejo pri podjetju.

Plačilo posebne davčne doklade so podvržena tista podjetja, ki prodajajo blago neposredno konsumentom preko svojih podružnic, prodajal ali komisijonarskih skladišč ali pa preko drugih fizičnih ali pravnih oseb. Daje trgovska in obrtna podjetja, ki imajo poleg glavne trgovine še podružnice za prodajo blaga neposredno konsumentom. Vsa velika skladišča, to je podjetja, ki prodajajo raznovrstno blago, katero spada po svojem značaju med blago proizvedeno in trgovske stroke, neposredno konsumentom. Vsa ta podjetja morajo plačati posebno davčno doklado, če njihov celotni brutto promet v poslovnem letu presega milijon dinarjev. Po celotnem prometu se razume ne samo promet s konsumentom, temveč drugi promet v državi in s tujino, tako nasproti centrali kakor tudi nasproti vsem njenim podružnicam.

Dalje se ta odlok finančnega ministristva nanaša tudi na poslovni in na luksuzni davek.

Med Slovenci v Ameriki

25-letnico, odkar obstoji slovenska fara sv. Križa v Bridgeportu, je tamkajšnja slovenska naselbina nad vse svečano praznovala. Uvod v cerkvene svečanosti je bil misijonski teden, katerega sta vodila slovenska duhovnika Vital Vodusek in kanonik Oman, ki je imel tudi več pridig v angleščini za tiste, ki materinega jezika ne obvladajo več. Številna udeležba pri vseh cerkvenih obredih je pokazala, da je slovensko ljudstvo v Ameriki še vedno ohranilo globoko vero in se cerkve oklepa z vsem zaupanjem. Povedati je treba, da se je glavne svete maše udeležil tudi krajevni župan, ki je bil pri zadnjih volitvah kandidat za guvernerja v državi Connecticut. Ta mož je bil Slovenec zmerom naklonjen, saj je kot mlad podjetnik na svoje lastne stroške dal narediti streho za cerkev in za župnišče. V Bridgeportu so naseljeni večidel prekmurci Slovenci.

Izredno priredbo in lepo svečanost so imeli clevelandski Slovenci 4. decembra v proslavo 20-letnice osvoboditve in nastanka Jugoslavije. Na ta dan je poseben odposlanec jugoslovanskega poslanika v Washingtonu izročil visoka jugoslovanska odlikovanja trem slovenskim javnim delavcem in oskrbnikom jugoslovanskega kulturnega vrta: Antonu Grdini, Jožetu Grdini in Mariji Kuhar. Dopolnila je bila cerkevna slovesnost, pri kateri je imel lep govor o pomenu svobode za slovenski narod župnik Matija Jager. Maše so se udeležili številni slovenski izseljenci ter odposlanec jugoslovanskega poslanika dr. Rybar. Zvečer pa je bil v enem izmed hotelov slavnostni banket ob številni udeležbi naših rojakov. Govorili so trije naši duhovniki, slovenska odvetnika Vidmar in Mihelič ter pesnik Zorman. Nato so bila odlikovanja izročena odlikovanjem. Za zaključek pa je govoril profesor Franc Tomšič, nakar je Lojze Grdina zapel nekaj slovenskih narodnih pesmi.

Barbertonski »Slavkije« so imeli 19. novembra svoj koncert. Mladi pevci so nad vse dobro odpele svoje pevske točke, da so bili poslušalci splošno zadovoljni, kajti naša tu rojena mladina z veseljem poje slovenske pesmi. Udeležba je bila pa tako majhna, da je opaziti, kako malo se nekateri zanimajo za narod in slovensko pesem. V Clevelandu O. se je Miss Nettie Vidmar peljala proti domu na Chapman Ave. S seboj je imela precej denarja v gotovini in nekaj v čekih. Ko je hotela stopiti iz avtomobila, sta skočila proti njej dva mlada lopova, ki sta zahtevala denar. Nettie je pa začela kričati in je kričala kljub temu, da

jo je eden lopovov udaril s kolom po glavi. Tega vpilje sta se lopova ustrašila in zbežala, ne da bi ji pobrala denar. — Ko je pretekli teden v Clevelandu Mrs. Helena Rupe stopila na 55. cesti iz varnostne zone, je že zavozil vanjo neki avtomobilist in jo podrl, da je dobila nevarne poškodbe. — Pred kratkim je bil v Oglesbv, Ill. do smrti povožen rojak Frank Robek, star 68 let. Povožila ga je neka ženska iz države Wisconsin. Robek je bil doma iz Toplice pri Sv. Marjeti na Dolenjskem in je bival v Ameriki 37 let.

So. Chicago, Ill. Preteklo soboto večer, ko se je rojak Jožef Salehar iz Cikage odpravil na nočno delo, ga je zadel neki avtomobilist in mu prav občutno poškodoval nogo. Joe bo moral sedaj nekaj tednov poslušati zdravniške nasvete in pestovati nogo, namesto da bi služil denar za številne otroke svoje družine.

Iz Jolietu Ill. poročajo, da je v sosednem mestecu Lockport umrl slovenski pionir g. John Bradach, rodom iz Dolnjih Sušic, fara Toplice na Dolenjskem. V Ameriko je prišel leta 1888. Nekaj časa je bival v Chicagu, potem pa večinoma v Jolietu in Lockportu. Dosegel je starost 77 let.

Pretekli teden je v Jolietu umrl John Korevec, ki je zadnje dve leti živel v Lemontu, poprej pa dolgo let v Lockportu, kjer je bil več let zastopnik »Amerikanskega Slovenca«.

V Dillonu, Mont. je rojak Andy Papeš pred kratkim dobil vest iz Rentona, Wash., da je tam umrl Jack Vidmar, v starosti 68 let. Doma je bil iz vasi Hinja in je živel v Ameriki 40 let. Zapuščena žena, dva sinova in tri hčere, v Butte, Mant. pa brata.

V Turtle Creek, Pa. je bil pred kratkim napaden tukajšnji rojak Martin Fink, lastnik male grocerijske prodajalne, od mladih roparjev, katerim se je postavil v bran. Roparji pa so ga ustrelili, nakar so zbežali.

V Rockdale, Ill. je preminul rojak Frank Vidic, rodom iz Ajdovca na Dolenjskem. V Ameriki je živel že od leta 1899. Zapuščena soproga Jožefina.

V Pueblo, Colo. je umrl mlad mož Joe Golob, ki zapuščata mlado ženo in mesec dni staro hčerko. Bil je že dolgo časa bolan.

V New Duluth, Minn. je v bolnišnici umrl rojak Mike Rukavina. Izdihnil je po mučni bolezni in zapuščata ženo in osem neprerokljivih otrok.

star 38 let, Karel Zaletel, star 27 let, Josip Mikosin, star 28 let, Mihael Zimič, star 18 let, vsi doma iz okolice Stanjela. Kakor vidimo, so med tihotapci z žganjem večinoma mlajši ljudje.

Morilec, ki je zaklaj konjskega mešetarja Gavriloviča sredi belgrajske ulice, se je prišel sam prijaviti policiji. Piše se Boško Sarič, po poklicu kovač. Sarič se je vračal usodnega dne z ženo proti domu. Ko je videl nekega moškega, ki je jahal na majhnem konjčku, mu je zakrčkal, naj nikar ne muči uboge živali, ki se je kar krivila pod težkim bremenom. V odgovor je dobil grodpovsko, ki jo je seveda takoj vrnil. Razjarjen je Gavrilovič skočil s konja in s težko palico udaril Sariča po glavi. Sarič pa je potegnil nož in z njim Gavriloviča oklal. Pobegnil je nato na dvorišče bolnišnice, taval nekaj časa, dokler ni našel izhodnih vrat. Ko pa je v časopisih bral, da je Gavrilovič umrl, se je prišel sam javiti. Policija je potem pogledala v stare registre in našla, da sta bila pokojni Gavrilovič in Sarič že večkrat zapisana kot pretepača in vročevrveža.

Strahovit pretep na sv. Stefana dan se je odigral v vasi Motike pri Banjaluki. Družini Zizičev in Martičev sta si bili v sporu zaradi nekkih deklet. Na drugi dan božiča so številni kmetje pili v gostilnah. Ko so trčili drug ob drugega Martič in Zizič, se je vnel pretep, v katerem so se bilskali noži in pokali samokresi. Na vriskanje in kričanje žensk so prihiteli starejši vaščani in pretepače, ki jih je bilo okrog 70, razpoldili. Pač pa so na tleh obležali trije težko ranjeni, 12 pa lažje.

Po nedolžnosti je bil obsojen na 20 let robije Borisav Djordjevič iz Miljkovca pri Nišu. Pred pol leta je bil na zverinski način ubit bogati kmet Ristič. Orožniki so prijeli starega pretepača in nasilnika Dragutina Stojadinoviča ter njegova znanca Borisava Djordjeviča in Stavra Stojadinoviča. Sodišče je potem prva dva obsodilo na 20 let ječe, tretjega pa oprostilo, čeprav je Djordjevič stalno dopovedoval, da je popolnoma nedolžen. Ko pa je kasalsko sodišče obsodbo potrdilo, je dal Dragutin poklikaletni jeznika puznika in mu povedal, da je Djordjevič popolnoma nedolžen in da je pravi morilec Dragutin sam. Oprošeni Stavra pa mu je pri delu le pomagal. Zaradi te izpovedi se bo proces obnovil in bo po nedolžnem obsojeni Borisav dobil svojo svobodo nazaj.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura	Relativna vlaga	Veter	Pada-vine
	mm Hg	naš veči	naš manjši	%	(smernost)	m/m
Ljubljana	761,7	-5,8	-17,3	—	0	—
Maribor	760,0	-7,3	-12,0	80	W,	—
Zagreb	759,9	-4,0	-9,0	90	10	—
Belgrad	760,7	-4,0	-8,0	80	10	—
Sarajevo	759,1	-2,0	-9,0	90	5	—
Vis	755,2	2,0	-1,0	90	10	NW,
Split	756,1	6,0	1,0	60	5	NE,
Kumbar	754,9	10,0	4,0	60	5	NE,
Rab	753,8	2,0	-4,0	60	10	U
Dubrovnik	—	—	—	—	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost in hud mraz.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večera do danes: Iz noči je bilo popolnoma oblačno in nekoliko megleno z visoko ter redko meglo. Ob 8.10 se je oblačnost pretrgala, vendar pa je ostalo pretežno oblačno do 13.50. Dalje do 17.40 pa se je bila spremenljiva oblačnost. Ob 17.45 pa se je popolnoma zjasnilo in je tako ostalo v noč. Najnižja temperatura na Aerodromu je bila —20 stopinj. — Snežna plast 23,5 cm.

Koledar

Danes, četrtek, 29. decembra: Tomaž Petek, 30. decembra: David.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnar: mr. Sušnik, Marjanič trg 5; mr. Kuralt, Gospodarska c. 10; mr. Bohinec, Rimska c. 31.

Korošci! Korošci! Klub koroških Slovencev vas vabi na »Silvestrov večer« v dvorani kolodvorske restavracije na glavnem kolodvoru.

Silvestrovanje Franciskanske prosvete M. O. v Ljubljani bo v soboto, 31. decembra ob 8 zvečer v franciskanski dvorani s pestrnim sporedom, predvsem burka s petjem in godbo v štirih dejanjih »On in njegova sestra« v režiji Milana Skrbinske. Cene običajne. Predprodaja vstopnic v pisarni »Fax et bonum«. — Burka »On in njegova sestra« se ponovi v nedeljo, dne 1. januarja ob 8 zvečer.

Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva na Viču priredi drevi ob 19 v šolski telodavnici poučno predavanje: »Cvetličarstvo — gladiole in čebulnice«, predava g. Krežar. Člani in prijatelji vabljeni. Vstopnine ni.

Blaginjska Poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani bo poslovala za stranke dne 31. decembra t.l. zaradi letnega zaključka od pol 8 do pol 11 dopoldne.

Bežigrad — prosvetno društvo — ima svoj peti prosvetni večer v četrtek, dne 29. decembra 1938, ob 8 zvečer v društveni dvorani pri Sv. Krištofu. Na sporedu je zelo zanimivo predavanje s skopičnimi slikami: »Slovenski narodni običaji«. Predava ravn. Vinko Zor. Vsi Bežigradci in ostali vladno vabljeni!

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20. uri.
Četrtek, 29. decembra: Potopljeni svet. Red Četrtek.
Petek, 30. decembra: Zaprt.
Sobota, 31. decembra ob 21 uri: Trideset sekund ljubezni. Izven Znižane cene.
Nedelja, 1. januarja ob 15: Piličica in Tonček. Izven. Mladinska predstava. Ob 20: Pokojnik. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 2. jan.: zaprt.

Opera. — Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 29. decembra: Frasquita. Premierski abonma. Petek, 30. decembra: Gioconda. Red A.
Sobota, 31. dec. ob 21: Roxy. Izven. Znižane cene. Nedelja, 1. jan. ob 15: Ero z onega sveta. Izven. Znižane cene. Ob 20: Frasquita. Izven.

Na Silvestrovo bodo igrali ob 21 izredno uspešno italijansko komedijo »Trideset sekund ljubezni«, ki jo je spisal Benedetti. Zabavna zgodba o nestalnosti meščanske morale v trenutkih, ko gre za denar, žajne velik uspeh. Veljale bodo znižane cene.

Drevi bodo imeli abonenti premierskega abonmana predstavo Leharjeve opere »Frasquita« s Poličevom v naslovni partiji. Premiera je v vsakem pogledu lepo uspeša: melodiozna glasba, posrečeni libretto, razgibani baleti, prekrasne pevske točke in slikovita inscenacija se družijo v zaokroženo celoto. V glavnih partijah: Sancin, Barbičeva, Peček, Zupan, J. Rus. Dirigent: Neffat. Režiser in koreograf: inž. Golovin.

Gostovanje gđene Vere Majdičeve. V petek bodo uprizorili za red A. Ponchiellijevo opero »Gioconda«. Naslovno partijo bo pela kot gost Vera Majdičeva, ki je dosegla s svojimi prvimi nastopi v tej vlogi nedolžno priznanje kritike in publike. Na nastop odlične pevke opozarjamo. V glavnih partijah: Kogejeva, Francel, Betettko, Jančko. Dirigent in režiser: ravnatelj Polič.

Na Silvestrovo bodo ponovili Abrahamovo učinkovito revialno opero »Roxe« z Barbičevom v glavni partiji. Pestre slike, ki prikazujejo dogodivščine ubgele neveste in ljubljanskega nogometnega teama, so zelo zabavne ter bodo občinstvo dobro zabavale. Opozarjamo, da se prične predstava ob 21. Cene znižane.

Premiera Newiarowiczove igre »Hollywood«, v kateri bodo nastopili: Danilova, Jan, Debevec in Kralj, bo v torek 3. januarja za premierski abonma. Delo je doživelo na poljskih in nemških odrih na stotine repriz. Veebineko prikazuje kariero mlade igralkine in igralka, ki prideta iskati srečo k filmu v Hollywood. Originalnega filmskega režiserja bo igral Debevec, filmskega zvezdnika pa Kralj. Režija: Kreftova.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 29. decembra ob 20: »Kralj na Betajnovi« red B.
Petek, 30. decembra. Zaprt.
Sobota, 31. decembra ob 21: »Boccaccio«. — Silvestrovska predstava v korist pokojninskega sklada gledaliških igralcev. — Znižane cene.
Nedelja, 1. januarja ob 15: »Pesem s ceste«. — Zadnjič. Globoko znižane cene.
Ob 20: »Vse za šalo«.

Silvester in novo leto v gledališču. Na Silvestrovo — toda šele ob 9 zvečer bo uprizoritev, v korist mirovnega sklada gledaliških igralcev, zelo uspele opere »Boccaccio« ob znižanih cenah. — Na novo leto popoldne bo zadnjič in ob globoko znižanih cenah zelo zabavna komedija »Pesem s ceste«, zvečer pa sijajno uspeša Gorinsk-Jiranečkova opera »Vse za šalo«.

Izza naših meja

Električni avtomatični vodiv v Trstu. Za božične praznike bodo odprli v Trstu posebno električno napravo, ki bo služila kot vodiv. Po zgledu nekaterih velikih mest, zlasti nemških, so v Trstu zgradili posebno napravo, ki naj bi zlasti tujcem naznačila, kje se nahajajo kake zanimivosti. Naprava obstoji iz velikega tloraista mesta, vzreznega v les, na katerem se nahaja okoli 1800 malih žarnic, poleg tega pa se nahaja malo okence, v katerem se na pritisek na gumb osvetli tabela, ki označi iskani kraj in da vse potrebne podatke. Zarnica na tloraistu, ki se zasveti, pa pokaže, kje se kraj nahaja. Ta nova naprava je zbudila med Tržičani veliko zanimanje.

Moderna bolnišnica v Gorici. Italijanska vlada je določila za dela pri gradnji nove bolnišnice v Gorici 9.000.000 lir. Po načrtih naj bi bila to ena najmodernejših bolnišnic z vsemi najmodernejšimi napravami. Zgradili jo bodo zunaj mesta, na kraju, ki je določen za gradnjo potrebnih bolniških institutov. Bolnišnica bo zgrajena v obliki velike črke T ter bo štirinadstropna.

Težka nesreča v Doblarjih. Z ograjda velikih naprav, ki se grade ob Soči pri Doblarjih, je 13. decembra iz neznanega vzroka padel s precejšnje višine 38 letni Rafael Drašček. Pri padcu je zadobil težke notranje poškodbe, da ga je moral odpeljati v bolnišnico reševalni avto. Pri gradnji elektrarne pri Doblarjih so nesreče zelo pogoste.

Nov prefekt za reško pokrajino. Mussolini je na predlog glavnega tajnika fašistične stranke imenoval za novega reškega prefekta Almeriga Ončara. Dosedanji prefekt Arturo De Maineri bo postavljen na drugo mesto, verjetno višje, ker je bil prvotno voljen v Afriki. Tudi novi prefekt je bil vojni dobrovoljec ter je sodeloval z d'Annunziem pri okupaciji Reke ter je bil za svoja dejanja odlikovan z najvišjimi odlikovanji.

V Trstu je bil obsojen na 1 leto zapore in na 1200 lir denarne globe Bruno Mikolj, ki je utajil 3162 lir, katere je inkasiral za neko mladinsko revijo. Ker se obdolženec ni udeležil razprave, je sodišče izreklo obsodbo v njegovi odsotnosti in nepogojno.

Številne ovadbe zaradi tajne žganjekube. Zaradi tajne žganjekube sta bili ovadeni oblaestem sledeči: Josip Kodolja, star 27 let, iz Vipave; Josip Skrbec, star 48 let, z Rihemberga; Silvester Tršnjak, star 60 let, iz Rihemberga; Alojz Mahorič,

Zemlji se bliža „vroča doba“ kot pred 3000 leti

Zime čedalje milejše in krajše, večni led se umika vedno bolj proti severu

Starejši ljudje kaj radi pripovedujejo, kako je bilo v prejšnjih časih vse bolj mraz kot je danes, poleti pa tudi mnogo bolj vroče. To pa niso le domneve, pač pa dejstva, ki so jih dognali tudi razni strokovnjaki, ki se bavijo in so se vsaj tudi že v polpretekli dobi bavili z vremenskimi vprašanji.

Ugotovljeno je dozdej, da je v zadnjih 20 letih povsod na svetu temperatura precej občutno narasla. Zime niso več tako mrzle, kakor so bile nekoč. Sploh je podnebje postalo mnogo toplejše. Čelo v severnih polarnih krajih se je povprečna temperatura nekoliko zvišala, južna meja, do katere sega večni sneg in led, se je pomaknila že samo v tem razmeroma zelo kratkem času precej proti severu. Čelo ribe, ki so navajene na toplejšo vodo, pa so se preselile nekoliko bolj proti severu. Ob Beringovem prelivu, ki veže vzhodno Azijo z Ameriko, so že leta 1921. dognali, da je srednja temperatura znatno večja, kakor pa se je pokazala pri prejšnjem zadnjem merjenju. Leta 1920. je bila dalje na primer na Novi zemlji toplota za deset stopinj višja, kakor pa je bila prej njena normalna višina za te kraje. Na Spitzbergih je bilo leta 1935 približno za deset stopinj topleje, kakor pa prejšnja leta v tem mesecu. Prav tako so reke na severnem koncu Evrope začele pozneje zamrzovati, kakor pa prej, in tudi sneg se je začel spomladi prej tajati. Pomlad je vedno bolj zgodnja, ponekod imajo zdaj vrtove že v cvetju, dočim je pred kakimi tridesetimi ali petdesetimi leti ležal v tem času komaj okopnel sneg. Ptice selivke prihajajo tudi že kar celih 10 do 15 dni prej z juga, kot pa so nekdaj.

V severni Sibiriji je pas, kjer je zemlja že vse leto zamrznjena. Zdej pa se ta pas polagoma umika vedno bolj proti severu. Njegova južna meja je že nekako 40 km višje proti severu.

Najzanimivejše pri vsem tem pa je dejstvo, da temperatura ne raste samo na severnem delu zemeljske oble, pač pa povsod na zemlji. Povprečna temperatura se ni dvignila samo na severnem koncu Evrope in Amerike, pač pa tudi na južni polobli. Postalo je znatno topleje na primer tudi v državi Čile in v Argentini. To so ugotovili med drugim tudi v vročih predelih, kakor v Prednji Indiji in na južnoazijskem otočju.

Zakaj se povprečna temperatura dviga

Učenjaki navajajo najrazličnejše vzroke, zakaj se povprečna mesečna in letna temperatura na zemlji neprestano dviga. Toda težko je reči, katera razlaga je pravilnejša. Tedaj, ko so prvi ugotovili, da se temperatura na severnem koncu Evrope počasi dviguje, je prevladovalo mnenje, da je temu kriv topli zališki tok, ki prihaja iz Mehškega zaliva čez Atlantski ocean. Treba pa je upoštevati, da zališki tok ni edini, ki odloča o toplotnih in vremenskih razmerah na evrop-

skem severu. Poleg tega pa se je enak dvig topline pojavil tudi v onih krajih, kjer zališki tok gotovo nima niti najmanjšega vpliva. V pošto bi dalje vsekakor prišlo dejstvo, da tudi sonce ne izžareva vedno enako močne toplotne energije. Mnogožna sončne toplotne energije, ki zadene zemljo, se more povečati iz dveh razlogov: Prvič pride več sončne toplote na zemljo lahko zaradi tega, ker jo sonce samo v golovih časih več oddaja, to se pravi, da je sonce samo na sebi močnejše, drugič pa zemlja lahko dobiva več sončne toplote zato, ker je bolj dovzeta zanj. Kaj je bolj verjetno, je pri današnji višini znanosti še težko, oziroma nemogoče reči.

Prav tako pa ne more nihče zanesljivo trditi, koliko časa se bo toplota na zemlji še dvigala, če se bo sploh še dvigala, in ali morda ne bo nekoč nenadno spet nastopila ohladitev. Pred 3000 ali 5000 leti je bila na zemlji »vroča doba«. Tedaj je bila povprečna temperatura na zemlji precej viš-

Kaj bo razkazovala Jugoslavija na svetovni razstavi v New Yorku leta 1939

Pred kratkim je padla odločitev, da se naša država udeleži svetovne razstave v New Yorku leta 1939. To samostojno razstavo, katere program je v glavnih točkah naslednji:

1. Gozdovi, 2. rude, 3. surovine, 4. polfabrikati, 5. gotovi izdelki, 6. pano (bogastvo Jugoslavije), 7. informacijski zemljevid Jugoslavije, 8. prometni zemljevid in položaj Jugoslavije, 9. pano jugoslovskega narodnega blaga, 10. Miss Lanne, zbirka slik in opisov, kako gleda Amerika na Jugoslavijo, 11. šport (mladinska športna društva, sokolstvo, planinstvo itd.), 12. do 18. turizem (tu pridejo vse tipične pokrajine Jugoslavije dostojno prikazane, med njimi tudi Slovenija), 19. diorama jugoslovske pokrajine, 20. turizem v številkah, 21. sadje, 22. rastline, 23. grafikoni (grafični prikaz Jugoslavije), 24. agrikultura, 25. zdravstvo, 26. zadržništvo, 27. javna dela, 28. socialna politika, 29. izseljenstvo, 30. Jugoslavlani v Ameriki, 31. zračni promet, 32. izdelki domačih obrtov in narodne umetnosti.

Posebnega pavišja naša država ne bo gradila, ker bi bili stroški preogromni. Pač pa bo najela prostor v veliki palači, da se stroški znižajo. Poudarjamo, da ni smatrati te velike razstave za nekakšen velespej, kakršnih smo vajeni pri nas in kjer bi prišli posamezni izdelki in posamezni ljudje vpoštev, temveč je treba prikazati Jugoslavijo v celoti, kar pa omogoča tako posameznim pokrajinam kakor tudi organizacijam, da se v posameznih točkah programa lahko udeležijo razstave.

Ministrstvo trgovine in industrije je poverilo organizacijo razstave trgovinskemu muzeju in odseku za turizem. Obveščene so o tem vse trgovske, industrijske in obrtne zbornice v državi, ki naj stopijo takoj

ja kot je pa danes. Morda gremo danes počasi spet v takšno »vročo dobo«, ali pa bomo že čez nekaj desetletij videli, da smo se motili, in da gremo le spet nazaj v »mrzlo zemeljsko dobo«. Kdo bi mogel prerokovati kaj takšnega. Tudi če bi se nič ne zmotil, bi mu gotovo nihče ne verjel.

Takšen mraz, pa govorimo o „vroči dobi“

Zdi se, da takšna prerokovanja spriči hudega mraza, ki je nastopil pri nas zadnje dni, bogve kaj ne drže. Toda to se zdi samo na prvi pogled. Vedeti je treba, da se takšna prerokovanja nanašajo le na srednjo letno ali mesečno temperaturo. Takšen mraz, kakršen je nastopil pri nas letošnjo zimo, ne more ovreči trditve, da se zemlji kljub temu približuje počasi »vroča doba«, saj začasni hud mraz more le neznatno vplivati na srednjo letno temperaturo, na drugi strani pa je vendar znano, da smo pred nekaj leti ali vsaj desetletji imeli še mnogo hujše zime kot je letošnja. Marsikdo si bo morda mislil, da je zdaj ob tem mrazu res smešno govoriti o tem, da se zemlji bliža vedno bolj »vroča doba«, vendar se bomo imeli čez leto dni priliko prepričati, da je bila srednja letna temperatura letošnjega leta višja, kot pa je bila pretekloletna, nekaj upanja tudi za tiste, ki jih preveč rado zebe!

Torpedo, ki pride nazaj, če ne zadene

Amerika je dežela samih izrednih novic in novosti. Kakor drugod, tako tudi na polju tehnike izumejo vedno kaj nenavadnega. Zdej poročajo, da se jim je tam posrečilo izdelati takšen torpedo, ki se vselej, kadar zgreši svoj cilj, vrne spet nazaj k ladji, odkoder so ga spustili. Torpedo je privezan na ladjo z žico, v katero spuste električni tok. Eksplozija nastane le tedaj, če torpedo zadene svoj cilj. Če pa ga ne zadene, ga mornarji lahko s pomočjo žice potegnijo nazaj in ga ponovno spuste tolikokrat, da dosežejo svoj namen. Ta nova iznajdba bi imela svoj poseben pomen posebno tedaj, kadar bi ležala nad pomorskim bojiščem gosta megla. V takšnem primeru bi takšen torpedo tudi omogočil, da bi na ladji, od katere so ga spustili, takoj »videli« če je cilj sploh zadet. Zaradi megle se to dostikrat ne bi dalo drugače ugotoviti. Če torpedo ne bi eksplodiral, bi bilo takoj jasno, tudi če bi vladala še tako gosta tema, da je cilj zgrešen in da je treba torpedo potegniti nazaj.

Prva slika nemškega kanclerja Hitlerja z očali

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 29. decembra: 12 Razni govori zbori (ploščice). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 18. Brata Goloba igra na harmoniki. — 18.40 Slovenska za slovence (g. dr. Rudolf Kolarik). — 19. Napovedi, poročila. — 19.30 Nac. ura: Predavanje ministra za telesno vzgojo. — 19.50 Deset minut zabava. — 20. Koncert Radijskega orkestra. — 21. Prenos iz Turina. Simfonični koncert skladb Igorja Stravinskega s solodolovanjem pianista Sulinke Stravinskega. — 22. Napovedi, poročila. — 22.15 Prenos lahke glasbe iz restavracije Emona. — Konec ob 23.

Petek, 30. decembra: 12 Iz naših dolin in planin (ploščice). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 18. Zenska ura: Delo kmetijske gospodinjice v zimskih mesecih (ga. Franja Brodarjeva). — 18.20 Vesel drobiž (ploščice). — 18.40 Francosčina (g. dr. Stanko Lehen). — 19. Napovedi, poročila. — 19.30 Nac. ura: O potrebi tovarne avtomobilov v Jugoslaviji (Leo Barič, publ.). — 19.50 Zanimivosti. — 20. Koncert Radijskega orkestra. — 21.10 Božične pesmi igra kvartet klarinetov (g. V. Lajn, Fr. Urbanec, M. Gunzek, J. Gregor). — 22. Napovedi, poročila. — 22.30 Angl. ploščice. — Konec ob 23.

Drugi programi

Četrtek, 29. decembra: Belgrad-Zagreb: 20. Narodni pesmi. — 20.30 Simfonični koncert. — 21.30 Vokalni koncert. — 22. Operna glasba. — 21.30 Orkester in klavir. — 22.30 Laka glasba. — 21.30 Božične pesmi. — 22. Dunajski klasični. — 23. Poljska glasba. — Budimpešta: 20. Ciganski orkester. — 22.45 Orkestralni koncert. — Italijanske postaje: 1. skupina (421, 304 in 283 m): 17.15 Plesna glasba. — 21. Ljudmila opera. — 21.30 Veliki zabavni koncert. — Berlin: 20.10 Prezre skozi opere in operete 1938. — Königsberg: 20.10 Simfonični koncert.

Petek, 30. decembra: 12 Iz naših dolin in planin (ploščice). — 12.45 Poročila. — 13. Napovedi. — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14. Napovedi. — 18. Zenska ura: Delo kmetijske gospodinjice v zimskih mesecih (ga. Franja Brodarjeva). — 18.20 Vesel drobiž (ploščice). — 18.40 Francosčina (g. dr. Stanko Lehen). — 19. Napovedi, poročila. — 19.30 Nac. ura: O potrebi tovarne avtomobilov v Jugoslaviji (Leo Barič, publ.). — 19.50 Zanimivosti. — 20. Koncert Radijskega orkestra. — 21.10 Božične pesmi igra kvartet klarinetov (g. V. Lajn, Fr. Urbanec, M. Gunzek, J. Gregor). — 22. Napovedi, poročila. — 22.30 Angl. ploščice. — Konec ob 23.

4 hkrati igrajo na isto harmoniko

V Chikagu so pred nedavnimi imeli veliko razstavo raznih glasbenih instrumentov. Posebno pozornost je na tej razstavi vzbujala velikanska harmonika, kakršne doslej še niso razkazovali na nobeni razstavi. Dolga je več kot en meter, seveda neraztegnjena, in ima nič manj kot 320 tonov. Koliko je to, bodo vedeli dobro posebno tisti, ki sami radi sučejo harmoniko. Jasno je, da takšnega velikega instrumenta ne more sukati v rokah en sam igralec. No, in res ta velika harmonika ima tudi to posebnost, da nanjo lahko igrajo štirje godci hkrati. Ni torej kaj pripravna stvar, nekaj posebnega pa je le, in to je za Ameriko dovolj.

Odslej bodo „streljali s sardinami“

Med najnovejšimi iznajdbami je prav precej tudi takšnih, ki služijo v morilne namene. Kje so že tisti časi, ko so iznašli smodnik in s tem vojskovanje postavili na čisto novo podlago. Nič več ni mogla zmagovati le moč in izurjenost vojakov, ki so jo pokazali pri medsebojnem spopadu od blizu, pač pa je naenkrat postal močnejši tisti, ki je znal bolje in hitreje streljati. In potem so prišli še nove iznajdbe, razne bombe, strojnice, topovi, letala, torpedi in še vse mogoče druge stvari. Pa človek še vedno ni zadovoljen, še vse premalo mu je tega. Boji se, da bi mu kdaj le utegnili zmanjkati eksplozivnih snovi. Zato je hotel pridobivati takšne morilne stvari še iz drugih virov. Tako se je, kakor poročajo časopisi, zdaj Japoncem posrečilo pridobivati novo eksplozivno sredstvo. Dobivajo ga iz nitrogenera, ki ga imajo precej v sebi navadne morske sardine. Ta vir, se zdi, da ne bo mogoče tako hitro izčrpati. Odslej bodo na bojišču streljali takorekoč res kar s sardinami.

Kitajski ujetniki za bodočo žico.

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Sir Guy skoči razburjen, pogradi za ročaj svojega meča in zavpije na ves glas:

»Princ, maščeval bom to žalitev! Ivan brez dežele pa ga prime za roko ter mu reče mirno:

»Sedil za to še ni prišel čas! To boš opravil pozneje! Zdej ga še pusti, naj govori, naj pove vse, kar mu leži na srcu! Potem pa se obrne k Robinu in ga vpraša mirno:

»Kaj pa ti predlažaj?« Robin Hood se zasmee na stolu, upre s koleno ob mizo in reče:

»Prav nič! Povem ti pa, da bom dvignil upor — in da bo za vsako saksosko glavo padla najmanj po ena normanska! Poklical bom saksoski narod, naj se bori za svojega kralja, za kralja Riharda Angleskega!«

»Ali si končal?« ga prekine princ, ki ga je vse to nenadoma začelo hudo tiššati, kakor ga je bilo prej močno zabavalo. Ni se nadejal, da bo slišal vprico plemstva iz njegovih ust tako predrzne izjave. Predrznost saksoskega plemiča-uekoka je šla čez meje, treba ji je bilo napraviti nagel konec.

»Se to, princ! Odelec se bom boril proti tebi z vsemi sredstvi!« pravi Robin. »Taka predrznost! Ka bi ga lahko,« zavpije razburjeno nottinghamski sodnik. Ali komaj je te besede izrekel, je že ne-

kdo za njegovim hrbtom izdrl iz pasu na obeh straneh nabrušeno bodalo ter ga z vso močjo vrgel proti Robinu. Dobro je meril, toda Robin je bil pazil. Niti za hip ni bil odtrgal oči od svojih nasprotnikov. Nož je zažvižgal skozi zrak ter poletel proti Robinu. Samo trenutek, in njegova konica bi se bila zasedila v Robinovo čelo. Toda Robin je odmaknil glavo v stran, nož se je z zamolklim udarcem zabadel v trdi hrastov les. Hrum in zmeda nastaneta. To je bil kar neke vrste znak za splošni napad. Robin je takoj razumel svoj položaj, čvrsto se zaniha na stolu, tako močno, da se je prevrnil vznak na tla ter se v tem hipu na ta način spretno izognil vsem predmetom, ki so jih bili nasprotniki vrgli vanj. Naglo in spretno se je spet dvignil, zgrabil stol, ga v istem hipu dvignil nad glavo, zamahnil z njim ter se vrgel v svoje nasprotnike, ki so mislili, da je bil padel, pa so navallili in stekli v želji, da bi se vrgli nanj ter ga zvezali, preden bi se bil sploh utegnil znaniti ter si pomagati na noge. Težki, masivni stol zletel skozi zrak ter zbijne na tla vsakogar, ki se ni bil pravi čas umaknil v tej gneči. Udarac je bil tako močan, da je zbil na tla človeka, kakor če bi ga bil kdo spodnesel.

Vnovič so naskočili tisti, ki so se bili prvi znašli v tej zmedbi. Da bi lahko dobil izhod iz te gneče, je Robin Hood napel

vse svoje moči ter zagrabil težko mizo, pri kateri je bil malo prej sedel, ter jo prevrnil na svoje nasprotnike. Metelj je vedno bolj rasel. Tepež in zmeda. Sir Guy skoči, izvleče meč ter zamahne proti Robinu, da bi ga posekal. Robin pa je že bil pri težkem svečniku, po mačjo je skočil na nadzidek, zagrabil težki bronasti svečnik ter ga vrgel na sira Guyja. Sira Guyja svečnik izpodbi je ter ga prevrne na tla. V hipu vsi prisrkočijo, vojaki in plemiči, Robin pa za trenutek izpušče izpred oči. Prepričani so, da je sir Luy mrtev. Ta trenutek pa izkoristi Robin, ki

(Foto: Warner Bros.)

Robin Hood napne vse svoje sile ter da-egá težko mizo v svoje nasprotnike...